

UPRAVLJANJE IN POSLOVNI MODELI PODATKOVNIH PROSTOROV: KDO, KAKO IN ZAKAJ?

Flavio Fuart¹, Ines Vlahovič¹, Andreja Lampe¹

¹ Združenje za informatiko in telekomunikacije – Gospodarska zbornica Slovenije, Dimičeva ulica 13, 1000 Ljubljana

flavio.fuart@gzs.si, ines.vlahovic@gzs.si, andreja.lampe@gzs.si

Podatkovni prostori so ključna infrastruktura za varno deljenje podatkov med deležniki v različnih sektorjih. EU gradi ekosistem, ki spodbuja sodelovanje med podjetji, javnimi institucijami in posamezniki ter zagotavlja skladnost z regulativami, kot so Akt o upravljanju podatkov, Akt o podatkih in sektorske uredbe. Cilj teh pobud je omogočiti suverenost podatkov, povečati njihovo dostopnost ter spodbuditi razvoj inovativnih storitev.

Eden ključnih pristopov je načrt za podatkovne prostore (Data Space Blueprint), ki določa tehnične, poslovne in organizacijske smernice za njihovo implementacijo, vključno z interoperabilnostjo, varnostjo in dostopom do podatkov. Pomembno je, da podatkovni prostori ne delujejo izolirano, temveč so povezani v širši evropski podatkovni ekosistem, kar omogoča sinergije med sektorji in regijami.

Pri oblikovanju podatkovnih prostorov so bistveni poslovni in organizacijski gradniki (Business and Organisational Building Blocks), ki vključujejo poslovne modele, organizacijo, upravljanje in pravno skladnost. Gre za nov pristop, ki poleg tehničnih smernic vključuje tudi širok nabor informacij o pomenu netehničnih vidikov. Poslovni vidik zajema vrednost podatkovnih prostorov in podatkov, vlogo posrednikov in postopek definicije primerov uporabe; upravljavski vidik zajema organizacijski model, pravila delovanja in vključevanja deležnikov; pravni vidik pa zajame pogodbene okvirje, varstvo podatkov in zakonodajo.

Na konferenci bomo predstavili primere iz prakse, ki temeljijo na naših izkušnjah z razvojem načrta podatkovnega prostora za kompetence (DS4Skills), pametne skupnosti (DS4SSCC) ter sodelovanjem v delovni skupini za poslovne modele pri Evropskem centru za podporo podatkovnim prostorom (DSSC). Prikazali bomo ključne izzive in rešitve za vzpostavitev vzdržnih poslovnih modelov in učinkovito upravljanje podatkovnih prostorov.

Ključne besede: podatkovni prostori; poslovni modeli; upravljanje podatkov; interoperabilnost in regulativa; poslovni in organizacijski gradniki; evropski ekosistem podatkovnih prostorov

Management and Business Models of Data Spaces: Who, How and Why

Data spaces are essential infrastructure for secure data sharing across sectors. The EU is developing an ecosystem that promotes collaboration between businesses, public institutions, and individuals while ensuring compliance with regulations such as the Data Governance Act and Data Act. The goal is to enhance data sovereignty, improve accessibility, and foster innovation.

The Data Space Blueprint defines technical and organizational guidelines, ensuring interoperability, security, and accessibility. Data spaces must not operate in isolation but be integrated into the broader European data ecosystem for cross-sector synergies.

Key Business and Organisational Building Blocks cover business models, governance, and legal compliance, emphasizing both technical and non-technical aspects.

At the conference, we will present practical examples from DS4Skills, DS4SSCC, and our work in the DSSC Business Models working group, highlighting key challenges and solutions for sustainable data space governance.

Keywords: data spaces; business models; data governance; interoperability and regulation; business and organisational building blocks; European data space ecosystem.